

OTSUSED

KOMISJONI OTSUS (EL) 2023/1785,

15. september 2023,

millega tunnistatakse kehtetuks otsus 2006/929/EÜ, millega nähakse ette kord, mille abil teha Bulgaariaga koostööd ja jälgida tema edusamme konkreetsete eesmärkide täitmisel kohtureformi alal ning korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Bulgaaria Vabariigi ja Rumeenia ühinemisakti, eriti selle artikleid 37 ja 38,

ning arvestades järgmist:

- (1) Oma 26. septembri 2006. aasta seirearuandes Bulgaaria ja Rumeenia valmisoleku kohta ELiga ühinemiseks ⁽¹⁾ tõi komisjon enne Bulgaaria ühinemist Euroopa Liiduga välja mitu probleemi, eelkõige seoses Bulgaaria kohtusüsteemi ja õiguskaitseasutuste vastutuse ja tõhususega, mille puhul oli vaja teha täiendavaid edusamme, et tagada siseturu ning vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomiseks võetud meetmete rakendamise ja kohaldamise suutlikkus.
- (2) 13. detsembril 2006 võttis komisjon vastu otsuse 2006/929/EÜ, ⁽²⁾ millega nähakse ette kord, mille abil teha Bulgaariaga koostööd ja jälgida tema edusamme kuue konkreetsete eesmärgi täitmisel kohtureformi alal ning korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses. Kõnealuses otsuses on sätestatud, et otsus tunnistatakse kehtetuks, kui kõik eesmärgid on rahuldavalt täidetud.
- (3) Otsuse 2006/929/EÜ kohaselt peab Bulgaaria esitama komisjonile korrapäraselt aruandeid eesmärkide täitmisel tehtud edusammude kohta. Komisjon edastas Euroopa Parlamendile ja nõukogule oma märkused ja järeldused Bulgaaria aruande kohta esimest korda 2007. aasta juunis ning on pärast seda korrapäraselt aru andnud. Iga aruande jaoks tegi komisjon põhjaliku analüüsi tihedas koostöös riiklike ametiasutustega ning kasutas ka kodanikuühiskonna ja teiste sidusrühmade ja vaatelejate panust.
- (4) Oma 2017. aasta jaanuari aruandes ⁽³⁾ hindas komisjon põhjalikult edusamme, mida Bulgaaria on pärast koostöö- ja jälgimiskorra loomist teinud. Selle põhjal esitas komisjon korra lõpetamiseks selge teekonna, mis põhines seitsmeteistkümmel olulisel soovitusel, milles selgitati nõudeid, mida Bulgaaria peab täitma otsuses 2006/929/EÜ sätestatud kuue eesmärgi saavutamiseks. Tehtud edusamme arvesse võttes leidis komisjon, et nende soovitude täitmine oleks piisav koostöö- ja jälgimiskorra lõpetamiseks, kui vahepeal ei toimu sündmusi, mis edusammud selgelt tagasi pööravad. Mitmes soovitusel käsitleti selliste sisemiste kaitsemeetmete loomist, mille abil saab tagada tulemuste pöördumatuse ning tõendada, et käimasolevaid reforme jätkatakse ja edusammud kinnistatakse ka ilma koostöö- ja jälgimiskorrata.

⁽¹⁾ Seirearuanne Bulgaaria ja Rumeenia valmisoleku kohta ELiga ühinemiseks (26. september 2006, COM(2006) 549).

⁽²⁾ Komisjoni 13. detsembri 2006. aasta otsus 2006/929/EÜ, millega nähakse ette kord, mille abil teha Bulgaariaga koostööd ja jälgida tema edusamme konkreetsete eesmärkide täitmisel kohtureformi alal ning korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses (ELT L 354, 14.12.2006, lk 58).

⁽³⁾ Komisjoni aruanne Bulgaarias koostöö- ja jälgimiskorra raames saavutatud edusammude kohta (COM(2017) 43 final).

- (5) Oma 2018. aasta novembri aruandes ⁽⁴⁾ väljendas komisjon heameelt Bulgaarias koostöö- ja jälgimiskorra kiireks lõpetamiseks tehtud edusammude üle ning jõudis järeldusele, et kolm eesmärki võib lugeda ajutiselt täidetuks. Eelkõige võttis komisjon Bulgaaria ühinemisjärgsete edusammudena arvesse põhiseadusliku ja õigusraamistiku muutmist, mis on parandanud kohtuliku sõltumatuse tagatist, ning kohtumenetluste läbipaistvuse ja tõhususe suurendamist. Lisaks töid Bulgaaria 2015. aasta põhiseaduse muudatused kaasa kõrgema justiitsnõukogu reformi ja tugevama kohtuinspeksiooni. Need muudatused on nüüdseks kehtinud juba mitu aastat.
- (6) Komisjoni 2019. aasta oktoobri aruandes ⁽⁵⁾ kinnitati, et Bulgaaria edusammud koostöö- ja jälgimiskorra raames on piisavad, et täita Bulgaaria liiduga ühinemise ajal võetud kohustused, ning et kõik otsuses 2006/929/EÜ esitatud kuus eesmärki, mida täpsustati 2017. aasta jaanuari aruande seitsmeteistkümnes soovitus, on rahuldavalt täidetud. Komisjon võttis muu hulgas teadmiseks üldise korruptsioonivastase institutsioonilise raamistiku põhjalikud reformid, mis viidi läbi kahe eelmise aasta jooksul. Lisaks märkis komisjon 2019. aasta oktoobri aruande järeldustes ära Bulgaaria valitsuse võetud erikohustused. Need erikohustused hõlmasid eelkõige peaprokuröri vastutusega seotud menetluste kehtestamist kooskõlas Veneetsia komisjoni soovitustega ning kohustust muuta kohtusüsteemi seadust, et tunnistada kehtetuks sätted, millega nõutakse kohtunike automaatset ametist vabastamist nende suhtes algatatud kriminaaluurimise korral, ning sätted, mis kohustavad kohtunikke teatama oma kuulumisest kutseliitu. Bulgaaria võttis samuti kohustuse jätkata korruptsioonivastase võitluse valdkonnas koostööd Euroopa Nõukogu organitega. 2019. aasta oktoobri aruandes võeti teadmiseks ka Bulgaaria püüdlused lõimida järelevalve riiklikul tasandil koordineerimis- ja koostöönõukogu (järelseirenõukogu) kaudu, kes vastutab reformide jätkumise järelevalve eest.
- (7) 2019. aasta oktoobri aruandes märgitud erikohustuste järelmeetmena võttis Bulgaaria parlament 2020. aasta veebruaris vastu kohtusüsteemi seaduse eespool nimetatud muudatused, pärast mida jäi 2019. aasta oktoobri aruandes märgitud erikohustustest ainsana täitmata kohustus kehtestada menetlused peaprokuröri vastutuse kohta.
- (8) Taaste- ja vastupidavusrahastu kontekstis loodi tihedas koostöös komisjoniga ning Veneetsia komisjoniga konsulteerides raamistik peaprokuröri ja tema asetäitjate uurimiseks ⁽⁶⁾. Euroopa Liidu Nõukogu kiitis 4. mail 2022 heaks Bulgaaria taaste- ja vastupidavuskava, mille eesmärkide hulka kuulub muu hulgas Bulgaaria kohustus jõustada seadusandlikud muudatused, et tagada kriminaalmenetluste tõhusus ning suurendada peaprokuröri vastutust ja kriminaalvastutust. 26. mail 2023 võttis Bulgaaria parlament vastu seaduse, millega kehtestati menetlused seoses peaprokuröri ja tema asetäitjate vastutusega. Seadus jõustus 6. juunil 2023 ja sellega täideti viimane 2019. aasta oktoobri aruandes nimetatud erikohustus. Bulgaaria peaminister teavitas 26. juuni 2023. aasta kirjaga komisjoni meetmetest, mis on võetud 2019. aasta aruande järeldustes loetletud erikohustuste täitmiseks koostöö- ja jälgimiskorra raames, ning täiendavatest meetmetest õigusriigi põhimõtte järgimise jätkamiseks.
- (9) Seoses Bulgaaria kohustusega jätkata korruptsioonivastase võitluse valdkonnas koostööd Euroopa Nõukogu organitega tuleks märkida, et Bulgaaria taaste- ja vastupidavuskava raames on kokku lepitud mitu korruptsioonivastase võitluse eesmärki, mis nõuavad Bulgaaria koostööd Euroopa Nõukogu organitega.
- (10) Seega on rahuldavalt täidetud kõik otsuses 2006/929/EÜ nimetatud eesmärgid, mida on täpsustatud 2017. aasta jaanuari aruande seitsmeteistkümnes soovitus, samuti 2019. aasta oktoobri aruandes nimetatud erikohustused ⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ Komisjoni aruanne Bulgaarias koostöö- ja jälgimiskorra raames saavutatud edusammude kohta (COM(2018) 850 final).

⁽⁵⁾ Komisjoni aruanne Bulgaarias koostöö- ja jälgimiskorra raames saavutatud edusammude kohta (COM(2019) 498 final).

⁽⁶⁾ Vt eesmärk 222 nõukogu rakendusotsuses Bulgaaria taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta (28. aprill 2022, ST 8091/2022 INIT). Komisjon hindab Bulgaaria taaste- ja vastupidavuskava eesmärgi saavutamist pärast seda, kui Bulgaaria on esitanud asjakohase maksetaotluse.

⁽⁷⁾ See hinnang ei piira Bulgaaria taaste- ja vastupidavuskava asjakohaste eesmärkide ja sihtide täitmise hindamist.

- (11) Õigusriigiga seotud areng liidus on andnud uue konteksti komisjoni koostööle Bulgaariaga. Eelkõige kujutavad iga-aastane õigusriigi tsükkel, mis käivitati komisjoni 2019. aasta juuli teatisega „Õigusriigi tugevdamine liidus“, ⁽⁸⁾ ja president von der Leyeni poliitilised suunised endast püsivat raamistikku, millel on pikaajaline perspektiiv kestlike reformide toetamiseks nii Bulgaarias kui ka teistes liikmesriikides. Selle tsükli osana toetab komisjoni iga-aastane õigusriigi olukorda käsitlev aruanne, mis alates 2022. aastast sisaldab ka soovitusi liikmesriikidele, positiivset arengut õigusriigi küsimustes, süvendab dialoogi ja ühist teadlikkust ning hoiab ära probleemide esilekerkimist või süvenemist. See võimaldab jälgida Bulgaariaga kokku lepitud reformide rakendamist. Bulgaaria kehtestatud reformide jätkuva rakendamise järelevalve tagab riiklikul tasandil ka järeleseirenõukogu.
- (12) Komisjon esitles oma 2019. aasta oktoobri aruannet Bulgaarias koostöö- ja jälgimiskorra raames tehtud edusammude kohta Euroopa Parlamendi vastavale komisjonile. Komisjon võttis asjakohaselt arvesse Euroopa Parlamendi presidendi 20. detsembri 2019. aasta kirjas Euroopa Parlamendilt saadud tähelepanekuid.
- (13) 5. juulil 2023 teavitas komisjon nõukogu oma kavatsusest tunnistada kehtetuks otsus 2006/929/EÜ, millega luuakse Bulgaaria jaoks koostöö- ja jälgimiskord, ning lõpetada selle korra kohaldamine. Sellest teavitati ka Euroopa Parlamenti. Nõukogu võttis 26. juuli kirjas teadmiseks komisjoni kavatsuse lõpetada ametlikult Bulgaaria ja Rumeenia koostöö- ja jälgimiskord.
- (14) Seepärast tuleks otsus 2006/929/EÜ kehtetuks tunnistada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Otsus 2006/929/EÜ tunnistatakse kehtetuks.

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Brüssel, 15. september 2023

Komisjoni nimel
president
Ursula VON DER LEYEN

⁽⁸⁾ COM(2019) 343.